

Angold - ovocie pre neovocinárov aj vlajková loď Holovous

Zmyslom šľachtenia nových odrôd jabloní bola od nepamäti snaha získať ovocie lepších kvalít, než bolo doposiaľ známe. To sa šľachtitelia snažia dosiahnuť najčastejšie dvoma spôsobmi. Prvý, a doposiaľ najobvyklejší postup, je krížením špičkových odrôd (Coxova, Golden, Jonathan, Rubín, Topaz, Fuji, atď.) navzájom v snahe získať jablko chuťovo alebo pestovateľsky ešte lepšie. Druhým spôsobom je kríženie dvoch odrôd s úplne odlišnými vlastnosťami s cieľom získať odrodu, ktorá by prevzala od oboch rodičov dobré vlastnosti a potlačila tie zlé. Tento spôsob je podstatne náročnejší, pretože so sebou nesie veľa odpadu, kedy sa vlastnosti rodičovských odrôd nakombinujú inak, ako by si šľachtiteľ prial. Jednou z odrôd, kde sa skríženie odrôd podobných si ako deň a noc podarilo, je práve Angold.

MUDr. Miloš Vysloužil

Angold bol vyšľachtený pomerne nedávno, do knihy odrôd bol zapísaný až v roku 1995 ako kríženec odrôd Golden Delicious a HL A 28/39 – Antonovka v.s. O Goldené už bolo napísané snád' všetko, zastavil by som sa preto u druhého rodiča – Antonovky. Ide o starú ruskú odrodu, pravdepodobne spontánneho kríženca s planou lesnou jablňou, nájdenú azda v prvej polovici 19. storočia. Jablko je opradené množstvom mýtov, niektorí autori jeho pôvod datujú ešte o 100 a viac rokov skôr. Avšak v prvej klasifikácii ruských odrôd jabloní z prelomu 18. a 19. storočia od A.T. Bolotova sa Antonovka medzi 560 odrodami nezmieňuje. Je možné, že sa jablko pestovalo skôr pod inými názvami, doložiť to ale nemožno. A tak prvý opis Antonovky nájdeme až v roku 1848 v Pravidlách pestovania ovocia od N. Krasnoglazova. Vďaka malým pestovateľským nárokom sa odroda rozšírila po veľkej časti územia Ruska, vrátane Sibíri a ďalekého východu, dodnes sa pestuje aj v Bielorusku, Litve a Poľsku*. Do štátneho

registra Ruskej federácie bola zaradená v roku 1947. V Rusku je Antonovka považovaná za národné ovocie, spomínaná je v mnohých literárnych dielach (napr. L. N. Tostoj, I. Bunin, ai.). Hoci pôvod odrody nie je presne známy, v Kursku bol v roku 2004 odhalený medený pomník jablka Antonovka od sochára Klykova. Asi preto, že blízko mesta sa nachádza dedina toho istého mena. Za svojej praxe som sa v minulosti stretol s kolegami zo Sovietskeho zväzu a z Ruska. Hoci sami jablko nejedli, o Antonovke sa učili už v škole ako o jablku samých superlatívov – hovorili o výnimočnej veľkosti, chuti, šťavnatosti, trvanlivosti, odolnosti voči mrazu a chorobám. Skutočnosť je trochu iná. Žltozelené jablká sú skoro zimné, skladovateľné do februára až marca, plodnosť je striedavá. Chuť Antonovky je na dnešné pomery podpriemerná, kyslá, hodí sa do koláčov a pirohov, pretože pri pečení nepúšťa šťavu. Odolnosť voči mrazom je skutočne mimoriadna, proti hubovým chorobám veľmi dobrá, ale nie mimoriadna.

Ale vráťme sa k Angoldu. Nezostáva nám nič iné, než šľachtiteľom veriť, že odrodu skutočne vyšľachtili práve z Goldeny a Antonovky. Jablká sa totiž v plodových znakoch – tvarom, farbou ani chuťou – svojim rodičom príliš nepodobajú. ** Z Antonovky si Angold vzal tie najlepšie vlastnosti – veľké plody, mimoriadnu mrazuvzdornosť, malé nároky na teplo a odolnosť voči hubovým chorobám (proti chrastavosti je prakticky rezistentný, čím prekonáva aj samotnú Antonovku)***. Golden Delicious odovzdal Angoldu lepšie rastové vlastnosti, vysokú, pravidelnú plodnosť a vylepšil chuť. Dnes najväčší šľachtiteľský ústav v Česku – VŠÚO Holovousy – priviedol počas svojej existencie na svet desiatky, možno stovky nových odrôd jabloní. Trúfam si povedať, že Angold si stále zachováva svoje čelné miesto v ich zozname, je odrodou zo všetkých najznámejšou a asi aj najpestovanejšou. Niet divu, má naozaj množstvo dobrých vlastností. Plody sú veľké, tvarovo aj veľkostí vyrovnané a to aj pri vysokej úrode. Cenná je aj dobrá schopnosť

Plody Angoldu sú dobre vyfarbené ružovkastou červenou aj z menej oslnených miest koruny.

Plodnosť Angoldu, na rozdiel od Antonovky, nastupuje skoro.

autoregulácie násady. Pokiaľ vynecháme prebierku plôdikov, zostane po júnovom opade v chocholíku po jednom, max. dvoch plodoch. Vďaka tomu je možné Angold pestovať aj na vyšších kmenných tvaroch bez toho, aby príliš utrpela kvalita a veľkosť jablák. Naopak jablká z extenzívnych tvarov a z chladnejších polôh vykazujú ešte dlhšiu trvanlivosť, tá je porovnateľná s najdlhšie skladovateľnými odrodami, ako sú ako Idared, Braeburn či Admirál. Na druhej strane Angold nepatrí k jablkám vhodným na uchovávanie v ULO skladoch.

Ak budeme hľadať nedostatky Angoldu, dostaneme sa bezpochyby na hodnotenie jeho chuti. Mnoho pestovateľov udáva práve chuť – síce harmonickú, ale bez výraznejšej arómy – ako najväčšiu a možno jedinou slabinu odrody. Prekvapí preto, že na väčšine degustácií sa Angold umiestňuje pomerne vysoko a nejednu z nich dokonca vyhral. Podľa môjho názoru je to hlavne preto, že v zimných mesiacoch degustátori oceňujú sviežu chrumkavú štruktúru a šťavnatosť dužiny viac ako ostatné chuťové atribúty.

Zostáva dodať, že Angold nie je jediným holouským krížencom Antonovky a Goldeny. Ako napovedá názov z podobných akronymov, rovnakých rodičov má aj odroda Andego (Antonovka – Delicious Golden). Ide o chutné a dobre skladovateľné jablko, za Angoldom však pokrívka – v plodnosti a hlavne vo vzhľade. Kvôli nenápadnému vyfarbeniu môžeme ťažko očakávať väčšie rozšírenie tejto odrody.

Sú pestovatelia, ktorí považujú Angold za jednu z najlepších odrôd na svojej záhrade. Sú aj takí, ktorých jeho chuť neuspokojuje a volia preto iné odrody. Čo však nemožno Angoldu vytknúť – ide o jednu z mála odrôd, ktorú je možné v uspokojivej kvalite pestovať aj v netypicky jabloniarskych polohách**** a ekologickým spôsobom – bez chemickej ochrany a detailnej prebierky. A to rozhodne nie je málo.

Snímky: autor

Po júnovom opade je násada plôdikov aj bez prebierky primeraná. Na snímke dobre vidieť tmavé, mierne stočené listy.

** Antonovka bola testovaná aj v subtrópoch, napr. v Tunisku, kde dozrieva už v júli. Lepšiu kvalitu dosahuje v stredných a chladných oblastiach, nepochybne aj preto, že je tam menšia konkurencia.*

***Na prvý pohľad zaujme fakt, že pokrížením dvoch žltých odrôd vzniklo jablko výrazne červeno sfarbené.*

**** Nočný mráz 19. mája roku 2012 zdecimoval v našom kraji všetku úrodu ovocia, vrátane ríbezlí a jarabín. Jediné ovocie, ktoré prežilo a stihlo dozrieť, bola jablôň Angold. Odvtedy verím, že jedným z rodičov je skutočne Antonovka.*

***** Typické pre Angold sú veľké, tmavozelené listy, mierne stočené do tvaru U. Strom tak vzdialene vyzerá, ako by išlo o triploid alebo bol prehnojený dusíkom, hoci to tak nie je. Odroda je dobrým opeľovačom a podobný habitus máva aj na chudobnejších pôdach.*

Farba šupky Angoldu (vpravo) je s typickým mramorovaním. Vľavo plod odrody Idared sfarbený rozmytou červenou.

Aj z kmeňových tvarov sú plody Angoldu dostatočne veľké a kvalitné.